

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

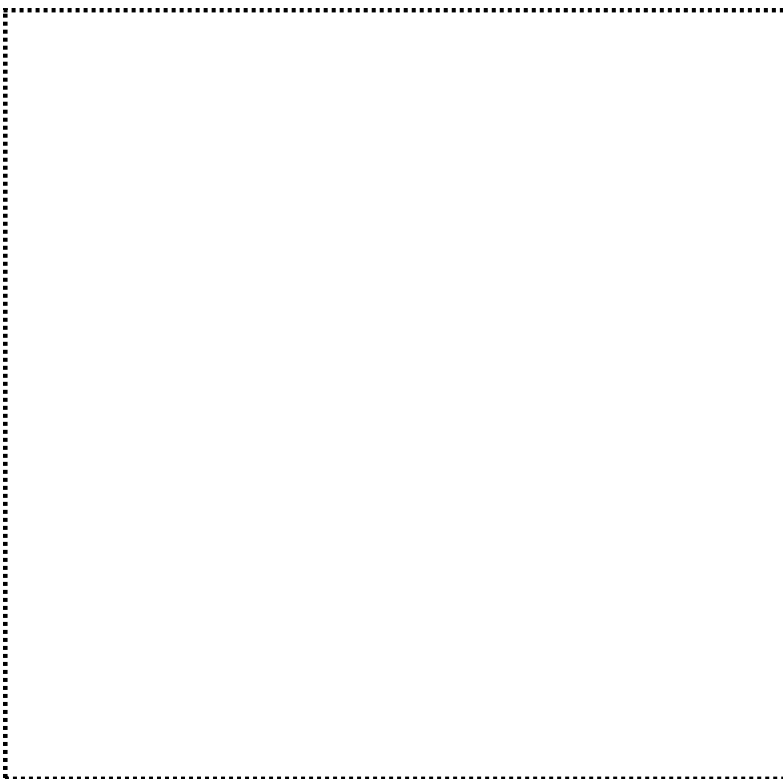
Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělanců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořčík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřirozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

CUCKA [-y], ž. [n]

1. Dýmka k popotahování tabáku či aromatické směsi.

Př.: Starý pán bafal ze své cucky až do večera.

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořčík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřírozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

VĚŽOVICE [-í], ž. [n]

1. Výraz pro pyramidy.

Př.: Obrovská jehlanovitá stavba národů v Egyptě a v Americe.

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

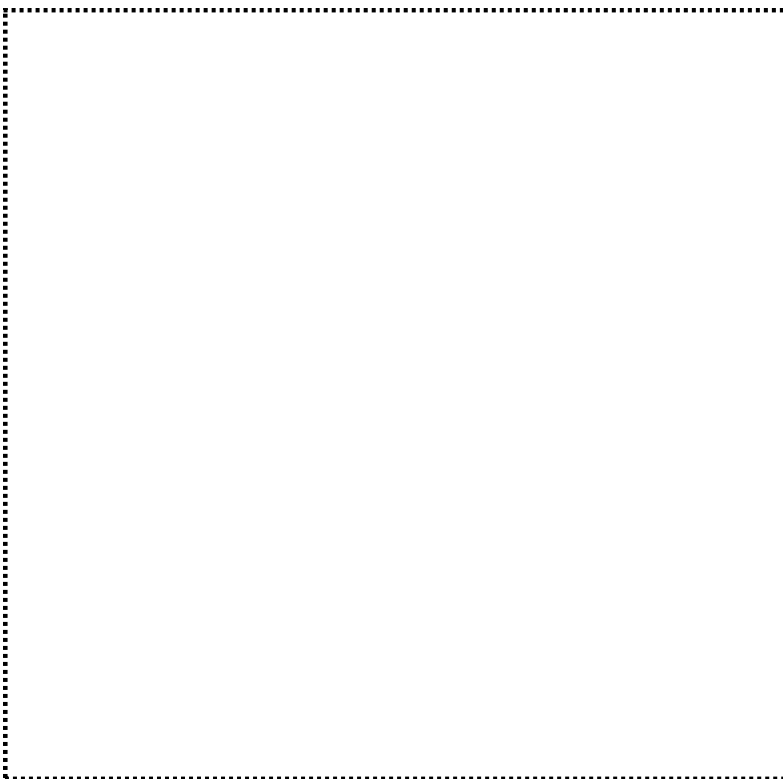
Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělanců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořčík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřírozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

JEZLÍN [-a] m. [n]

1. mírně prohloubená kruhová miska k podávání pokrmů.

Př.: Na jezlín přistálo horké jídlo.

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

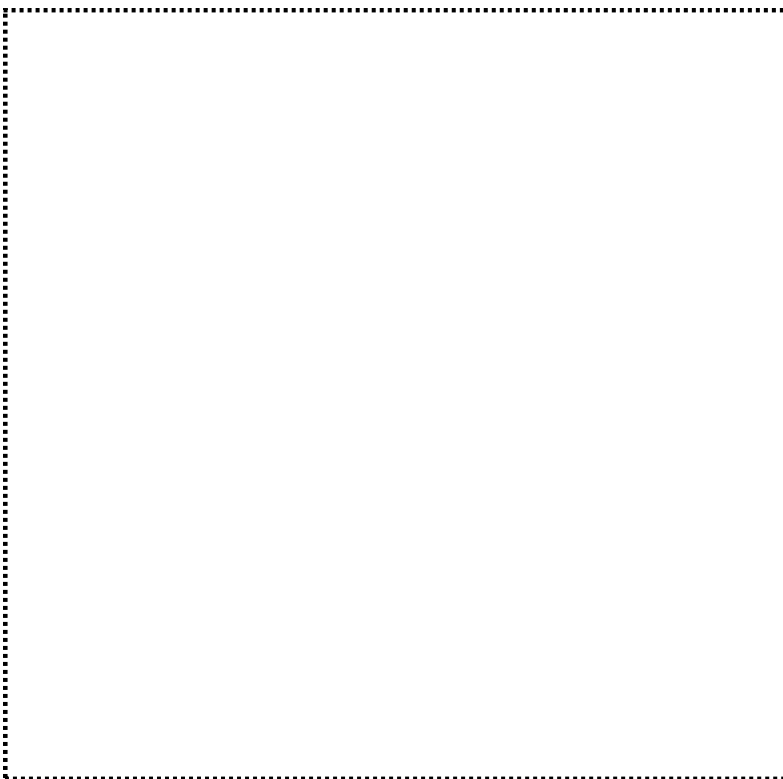
Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělanců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořčík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřírozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

ZELENOCHRUPKA [-y] ž. [n]

1. bylina s velkou pevnou hlávkou požívanou jako zelenina.

Př.: Zelenochrupka jim na zahradě letos pěkně narostla..

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

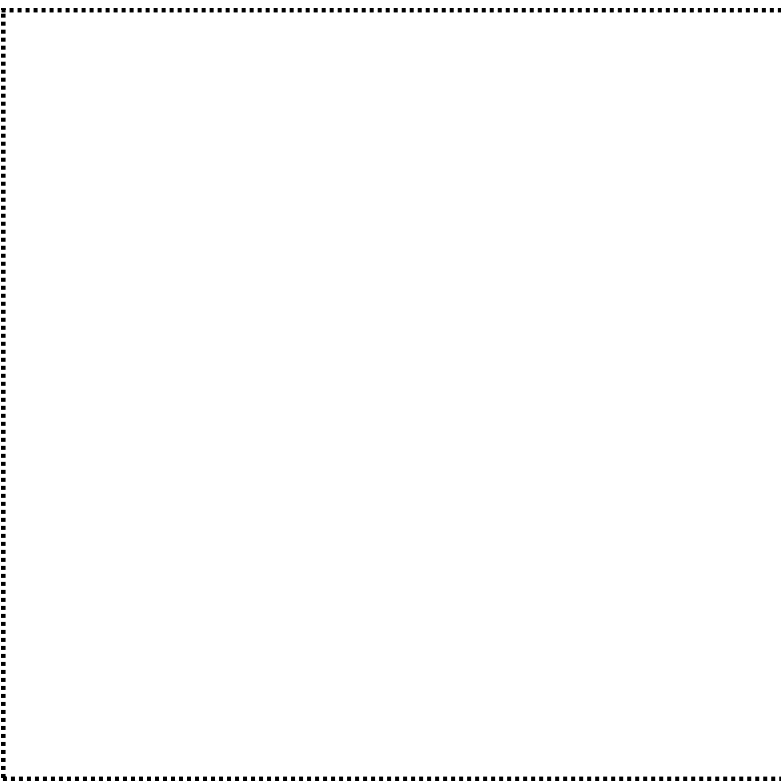
Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělavců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořčík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřirozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

ROKODNÍK [-a] m. [n]

1. soupis dní a měsíců roku v čas. postupu s různými údaji.

Př.: Rokodník ukazoval, že se blíží nový rok.

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

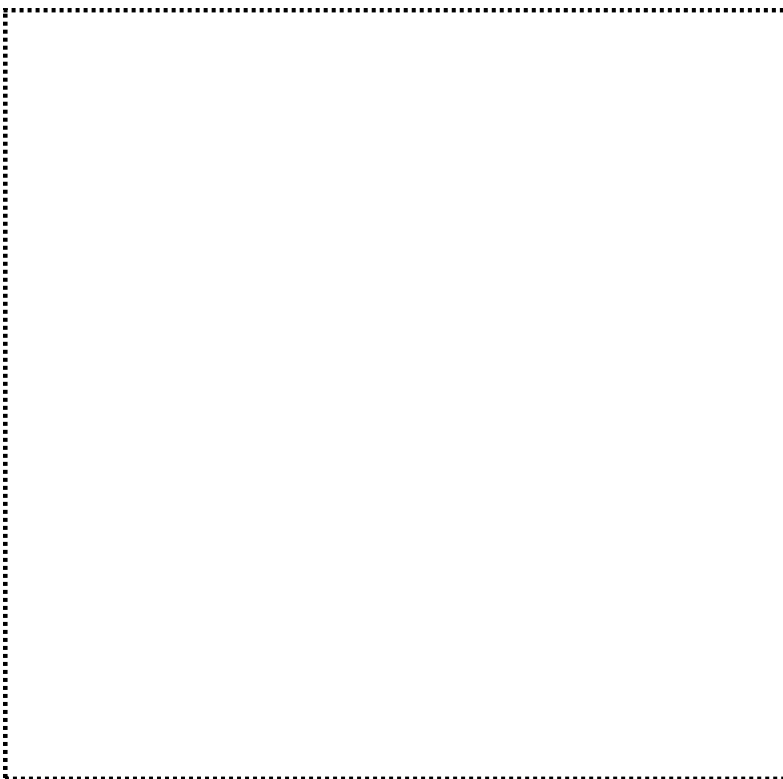
Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělanců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřirozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

KNIHOV TIPNÍK [-a] m. [n]

1. posluchač vysoké školy n. žák střední školy.

Př.: Vše znal, byl to vzorný knihovtipník.

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

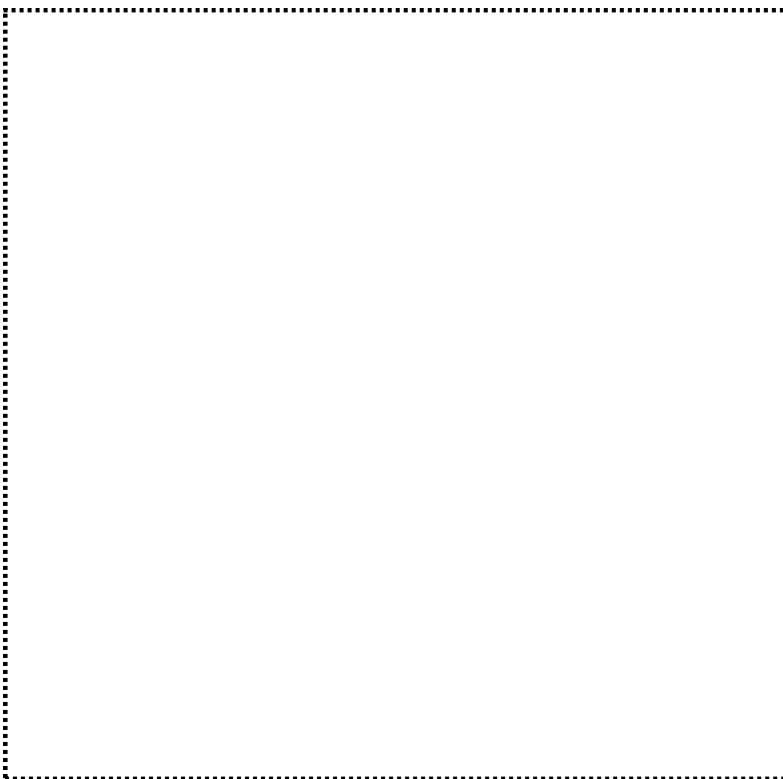
Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořčík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřírozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

ZPĚVOŘEČNOST [-i] ž. [n]

1. kdo vytváří (na jevišti ap.) postavu dramatického díla

Př.: Na prahu divadla se odehrávala zpěvořechnost.

Národní obrození – první fáze: Obnova jazyka a tvorba pravidel

Na konci 18. století byla čeština v nebezpečí. V úředních dokumentech, ve školách, ve městech i mezi vzdělanci převládala němčina. Čeština byla jazykem lidu, ale chyběla jí spisovná podoba, učebnice, pravidla pravopisu i slovní zásoba, která by dokázala popsat moderní svět. Proto se učenci rozhodli jazyk znovu obnovit, upravit a rozšířit, aby se Češi mohli vzdělávat ve vlastním jazyce.

Obnova jazyka a tvorba pravidel

Základem nové spisovné češtiny se stala čeština 16. století – humanistická čeština, která byla bohatá a propracovaná. Obrozenci ji považovali za „zlatý vzor“, a proto ji oživovali v době, kdy lidé ve skutečnosti mluvili už jinak.

Z toho vznikl typický rozdíl mezi spisovným a nespisovným jazykem, který je v češtině dodnes větší než v některých jiných jazycích: spisovná čeština vychází z renesančních pravidel, zatímco běžná mluva se přirozeně vyvíjela dál.

Hlavní postavou první fáze byl Josef Dobrovský. Chtěl jazyk odborně popsat a určit pravidla – proto napsal významná díla o gramatice a pravopisu. Stanovil vzory, tvary slov a navrhl, jak správně psát české hlásky.

Slovníky, učebnice a nová slova

Další výraznou osobností byl Josef Jungmann, který uvěřil, že čeština může být moderním jazykem vzdělců. Tvořil učebnice, překládal literaturu a psal články, aby ukázal, že čeština dokáže vyjádřit odborné i umělecké texty. Jeho vrcholným dílem je pětisvazkový Slovník česko-německý, ve kterém obnovil nebo vytvořil stovky nových slov – např. příroda, vražda, obzor, vlastenec, divadlo, hořčík.

Obrozenci zakládali české školy, vydávali učebnice, sbírali lidové písně a usilovali o to, aby se čeština vrátila do kultury a veřejného života.

Brusiči – snaha o „dokonalou“ češtinu

V polovině 19. století vznikla skupina jazykových nadšenců, kterým se říkalo brusiči. Ti chtěli češtinu co nejvíce očistit od cizích slov, hlavně od němčiny. Navrhovali přehnaně české výrazy, často nepřirozené a nepoužitelné.

Vznikaly tak návrhy jako silozpyt (fyzika), kladivozemník (geolog) nebo zvučovna (koncertní síň). Většina z nich se neujala, ale jejich práce ukazuje, jak moc obrozencům záleželo na tom, aby čeština byla krásná, čistá a sebevědomá.

SKOKOTNOSTA [-y] ž. [n]

1. člen baletního souboru

Př.: Na jevišti tančil skokotnosta.

Moje slovo:

Co si myslím, že to znamená:

Práce se slovníkem

-
-
-
-

Já brusič

NOČENA [-y] ž. [n]

1. doba od setmění do rozednění.

Př.: Byla nočena, všichni spali.

Moje slovo:

Co si myslím, že to znamená:

Práce se slovníkem

-
-
-
-

Já brusič

KLAPKOBŘINKOSTROJ [-e] m. [n]

1. Hudební nástroj s klávesami.

Př.: strunný hud. nástroj rozezvučovaný kladívky pomocí kláves

Moje slovo:

Co si myslím, že to znamená:

Práce se slovníkem

•

•

•

•

Já brusič

CUCKA

VEŽŮVICE

ZELENOCHRUPKA

JEZLÍN JÉNO:

KNIHOVTIPNÍK

ROKODNÍK

VYŘÍZLIVOST

ZPĚVOŘEČNOST

SKOKOTNOSTA

NOČENA

KLAPKOBŘINKOSTROJ

BEZABECEDNÍK